

Natuurhistorisch 7 Maandblad

De Berggamander op de
Bemelerberg

Dag- en nachtvlinders in
kalkrijke hellingbossen



Jaarverslag 2019



Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Aanvaard door het Algemeen Bestuur op 18 februari 2020.
Goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering op 29 februari 2020.

Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is in 1910 opgericht en heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een unieke vereniging voor natuurstudie en veldonderzoek in deze provincie. Meer dan een eeuw lang zet het zich al in voor het stimuleren van veldonderzoek aan en publicaties over geologie, landschap, flora en fauna van de provincie Limburg.

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is een vereniging die met activiteiten als het geven van lezingen en het organiseren van excursies, inventarisaties en (monitorings-) onderzoeken natuurminnende en -bestuderende vrijwilligers uit Limburg en de rest van Nederland bindt en boeit.

De resultaten van het veelzijdige, vooral door vrijwilligers uitgevoerde onderzoek vinden hun weg naar internetfora en databanken en worden gepresenteerd in het Natuurhistorisch Maandblad, andere verenigingsperiodieken of (soms omvangrijke) publicaties zoals verspreidingsatlassen van diverse soortgroepen. Zo kan een breed publiek kennis nemen van de vergaarde informatie en op de hoogte blijven van de stand van de natuur. Voor de leden worden contactdagen gehouden en terreinexcursies georganiseerd. Deze zijn overigens ook voor niet-leden toegankelijk. De vereniging kan voor een aantal professionele taken terugvallen op een kleine, gemotiveerde werkorganisatie. Inkomsten worden voor een deel gegenereerd uit contributies en giften. Voor het uitvoeren van zijn kerntaken verkrijgt het Genootschap daarnaast een gewaardeerde en onmisbare aanvulling op de exploitatiebegroting in de vorm van een jaarlijkse subsidie van de Provincie Limburg. Deze kerntaken zijn: het uitgeven van een maandblad, het organiseren van een contactdag en een inventarisatieweekend, en het faciliteren van de vrijwilligers door een eigen ondersteunend bureau. Voor het uitvoeren van projecten worden aparte subsidies aangevraagd; hiermee worden onderdelen van projecten gefinancierd die door vakkrachten uitgevoerd moeten worden. Het grootste deel van het werk aan projecten wordt echter door vrijwilligers gedaan.

Dit jaarverslag geeft inzicht in en verantwoording over de ontwikkelingen in de vereniging en de activiteiten in het jaar 2019. Het behandelt achtereenvolgens het ledenaantal, de bestuurssamenstelling, de activiteiten die door de Studiegroepen en Kringen zijn ontplooid, huisvesting en personele zaken, de jaargang 2019 van het Natuurhistorisch Maandblad en andere publicaties, promotie- en publiciteitscampagnes. Daarnaast geeft het een overzicht van actuele ontwikkelingen in projecten en bevat het tot slot een korte financiële paragraaf.

Leden en bestuur

De afgelopen jaren laat het ledenaantal een lichte daling zien. In 2015 telde het Genootschap 1085 leden, in 2016 1065, in 2017 1044, in 2018 1026 en in 2019 1003 leden. Tegenover 51 opzeggingen in 2019, deels door overlijden, stonden 28 nieuwe aanmeldingen. Een groot aantal leden is het Genootschap door de jaren heen trouw; een lidmaatschap lijkt voor het leven. Sinds enkele jaren is ervoor gekozen om de leden niet meer per categorie op te splitsen, de categorie 65+ wordt per 1 januari 2015 niet meer bijgehouden en het aantal jeugdleden (5 in 2019) blijft laag. Naast de bovengenoemde leden zijn er in 2019 71 (contributievrije) huisgenootleden geregistreerd. De ledenadministratie werd ook in 2019 weer door een vrijwilligster beheerd; zij is hiervoor gemiddeld één dag in de week op kantoor actief.

Harry Tolkamp nam na 12 jaar afscheid als voorzitter van de vereniging. Op de Genootschapsdag van 9 maart 2019 droeg hij de voorzittershamer over aan Frank Oelmeijer. Per 31 december 2019 was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Dagelijks bestuur:

Frank Oelmeijer	voorzitter
Rob Geraeds	vice-voorzitter
Alfred Paarlberg	penningmeester

In het **Algemeen bestuur** hebben naast de dagelijks bestuursleden zitting:

Wilfred Alblas	Stef Keulen
Susanne Hanssen	Marian Baars
Jan Joost Bakhuizen	Linda Wortel
Wouter Jansen	Pieter Puts
Aidan Williams	Victor van Schaik
Katrien de Vos	Toon van Baal

Activiteiten van studiegroepen en kringen

Onder de vlag van het NHGL bestaan eind 2019 16 Studiegroepen en vier Kringen. Leden kunnen hierdoor profiteren van zowel de thematisch georganiseerde Studiegroepen als van de regionaal opererende Kringen. De activiteiten van Kringen en Studiegroepen zijn voor alle geïnteresseerden toegankelijk. Met wisselende intensiteit werden velerlei veldbiologische inventarisaties, onderzoeksprojecten, werkdagen, cursussen, excursies en lezingen georganiseerd.

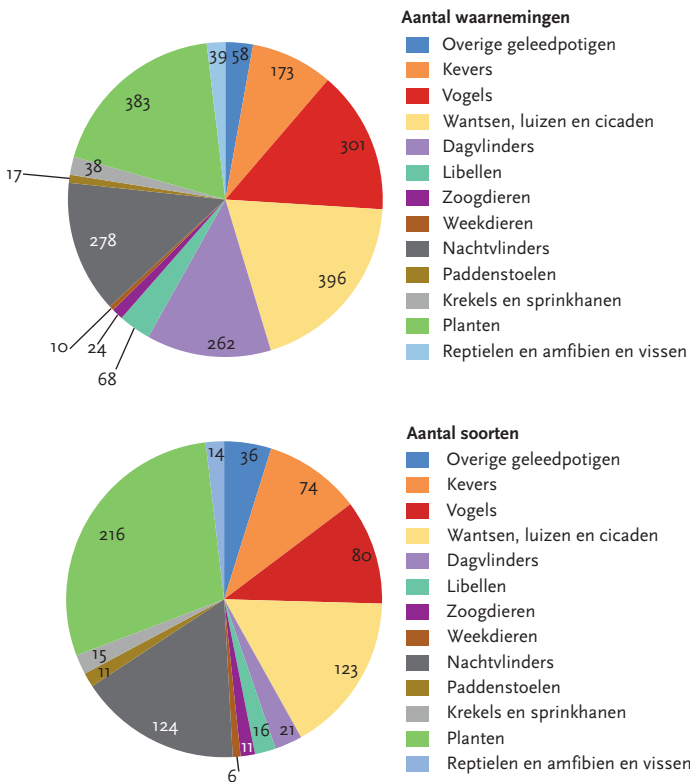
Onderstaand volgt een beknopte bloemlezing van allerlei activiteiten die in de loop van 2019 zijn georganiseerd.

Van vrijdag 28 juni t/m zondag 30 juni werd het jaarlijkse inventarisatieweekend georganiseerd in de Kop van Noord-





Limburg. Vanuit een accommodatie in Afferden werden zowel de omliggende delen van Nationaal Park de Maasduinen, zoals het Quin, als meer naar het noorden gelegen natuurgebieden bezocht. Langs de Niers werden de Zeldersche Driesschen op flora en fauna onderzocht. Opvallend was hier het grote aantal Wilde appels. Op de Sint-Jansberg werden planten, insecten en vogels genoteerd. Op de vrijdag- en zaterdagavond werd in de Diepen gekeken naar Vliegende herten, glimwormen en vlermuizen. In totaal werden er circa 2.100 waarnemingen van 747 verschillende soorten gedaan. Aan het Genootschapsweekend namen 30 leden deel.



Aantal waarnemingen en aantal soorten zoals waargenomen tijdens het Genootschapsweekend in de Kop van Noord-Limburg.

De **Paddenstoelenstudiegroep Limburg (PSL)** organiseerde in 2019 18 excursies. Deze excursies waren op verschillende terreinen in de gehele provincie Limburg. Een zestal geplande

excursies werd helaas afgelast door de droogte in het voorjaar en in de zomer.

Tijdens de excursies zijn ongeveer 1500 waarnemingen verzameld van meer dan 500 soorten. Een aanzienlijk deel van de waarnemingen is ook microscopisch onderzocht. Deze waarnemingen zullen worden doorgegeven aan het karteringsproject van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) en vanuit daar in de Nederlandse Databank Flora en Fauna worden opgenomen. Hierdoor zijn ze beschikbaar voor bijvoorbeeld beheerders en onderzoekers. Ook zijn er veel leden die hun eigen waarnemingen hebben doorgegeven via de NMV en Waarneming.nl. De PSL en haar leden vervullen hierdoor dus een belangrijke rol op het gebied van de mycologische inventarisatie van Limburg.

Na iedere excursie vond er doorgaans een microscopiepracticum plaats onder leiding van Jo Bollen. Het afgelopen jaar waren er 24 practica op de vaste locatie in Stein. Tijdens deze practica werd ondersteuning geboden op het gebied van (microscopische) determinatie van paddenstoelen. Verder waren er verschillende lezingen van experts, onder andere over de ridderzwammen, meeldauwen en aardtongen. Ook was er weer een buitenlandweekend in de Eifel, dit keer in Bad Bertrich. Er namen 13 personen aan deel.

De werkgroep hellinggraslanden onderzoekt wekelijks het grasland Nijswiller-noord met betrekking tot de graslandpaddenstoelen. Hierbij wordt samengewerkt met onderzoekers van het Naturalis Biodiversity Center, onder meer in verband met DNA-onderzoek van satijnzwammen. Ook de myxomyceten werkgroep hield enkele excursies en practicum avonden. De werkgroep parken en lanen voerde onder andere de jaarlijkse mycologische inventarisatie van GaiaZoo in Kerkrade uit. Het ledenaantal van de PSL kende een aanzienlijke groei in 2019 waardoor er nu meer dan 80 personen als lid vermeld staan. Door de PSL werd hier ook actief geïnvesteerd middels het aanbieden van twee paddenstoelencursussen (waarvan één in samenwerking met landschapsvereniging de Kringloop in Linne) en vele publieksexcursies; onder andere voor studenten van de Universiteit Maastricht, diverse IVN-afdelingen, Stichting Groei & Bloei et cetera. Het tijdschrift PSL nieuws werd in 2019 tweemaal uitgebracht.

De **Plantenstudiegroep** organiseerde tussen april en half oktober bijna wekelijks een streepexcursie in Zuid-Limburg. De streepexcursies dit jaar stonden in het teken van de 'witte



DAT BIJNA IEDERE PADDENSTOEL ZIJN DUBBELGANGER KENT BEWIJST DEZE DUBBELGANGERDUBBELZWAM (PHOLIOTA LIMONELLA)
(FOTO: MARK SWEETS)



vlekken'. Leden zijn vanaf 26 maart iedere week (ongeacht de weersomstandigheden) op pad geweest. De laatste excursie was dit jaar op 8 oktober. Er waren gemiddeld 8 deelnemers per excursie. De excursie naar de Eijsder Beemden telde dit jaar zelfs 16 deelnemers. Gemiddeld werden per excursie 214 soorten planten gevonden. Tijdens de veldbezoeken werd niet alleen naar planten, maar ook naar vogels, insecten en paddenstoelen gekeken die ook bij Waarneming.nl werden ingevoerd.

Door de drukke activiteiten van de streepexcursiegroep en de Plantensociologische Werkgroep bleef het aantal overige weekendexcursies in 2019 beperkt. Er waren excursies naar het Bunderbos, waarbij de voorjaarsflora in het middelpunt stond; langs de Swalm, waarbij de voorjaarsflora en de elzenbroekbossen met hun bijzondere vegetatie centraal stonden; langs de Rur bij Barmen, waarbij gekeken werd naar de Wilde hyacinten aldaar en enkele avondwandelingen in samenwerking met Kring Heerlen en Kring Maastricht. In 2019 organiseerde de Plantenstudiegroep samen met Leefmilieu Tongeren twee inventarisaties van muurflora. Deze werden georganiseerd in Maastricht en in Tongeren. Tijdens de Euregionale botanische bijeenkomst werd hiervan verslag uitgebracht. Deze excursies leveren niet alleen gezellige en leerzame dagen op, maar bieden ook inzicht in de staat van instandhouding en bescherming van de muurflora aan weerszijden van de grens.

De Euregionale botanische bijeenkomst die op zaterdag 21 september werd georganiseerd trok 65 deelnemers, zowel van Nederlandse als Belgische zijde. Er waren diverse sprekers rondom het grensoverschrijdende thema Jekerdal. Zo werd er ingegaan op de hellinggraslanden in Bassenge, op een herstelproject in de Kevie, op het Jekerdalpark en op de muurflora in Tongeren en Maastricht. In de middag werden er excursies georganiseerd naar Nederlandse en Belgische gebieden in het Jekerdal.

In het Natuurhistorisch Museum te Maastricht werden in het voor- en najaar lezingen georganiseerd over het geslacht *Ranunculus*, waarbij diverse leden een onderdeel invulden, over de flora en fauna van de Eifel, over de flora van de Jura en over Tenerife.

De **Plantensociologische Werkgroep** organiseerde in 2019 18 excursies. Per excursie waren er drie tot vier deelnemers. Tijdens elke excursie werden er drie à vier vegetatieopnamen gemaakt. Veel van de excursies stonden in het teken van het project 'De Vegetatie van het Mergelland'. In dit meerjarige project wordt geprobeerd om een lokale typologie op te stellen van met name vegetaties van graslanden en bossen die gebou-

den zijn aan kalk. Een ander project was het 'Peperboompjes project'. Op alle bekende vindplaatsen van het Rood peperboompje zijn vegetatieopnamen gemaakt. Dit jaar werden onder meer opnames gemaakt in terreinen van Staatsbosbeheer en Natuurpunt. In het winterseizoen werd er eens per maand een zestal bijeenkomsten georganiseerd. Hier kwamen inhoudelijke en organisatorische onderwerpen aan bod. Er hebben zich 37 mensen bij de werkgroep aangemeld, waarvan 17 personen ook daadwerkelijk actief geweest zijn in het afgelopen jaar bij één of meer activiteiten. Dertien personen hebben bijgedragen aan de organisatie van de werkgroep, bijvoorbeeld door een excursie te leiden.

De **Plantenwerkgroep Weert** ontplooide door ziekte/overlijden van een aantal actieve leden in 2019 geen activiteiten.

Door de **Sprinkhanenstudiegroep Limburg** zijn in 2019 drie excursies georganiseerd. Enkele geplande excursies zijn niet doorgegaan vanwege de extreme hitte die in de zomer van 2019 onze provincie teisterde. Op 15 juli 2019 is een bezoek gebracht aan de Sint-Pietersberg. Zeven deelnemers vonden onder suboptimale weersomstandigheden in totaal 15 soorten. Op 18 augustus hebben twee leden het Wormdal bij Haanrade onderzocht. Daarbij zijn twaalf soorten aangetroffen. Op 6 augustus is door zes personen een bezoek gebracht aan de Verlengde Bemelerberg. De doelsoort, het Schavertje, is helaas niet aangetroffen. Het aantal gevonden soorten sprinkhanen bedroeg 14. Op de website van de Studiegroep sprinkhanen. nhgl.nl staan korte excursieverslagen. Tijdens excursies van de Wantsenstudiegroep is door enkele deelnemers eveneens gekeken naar sprinkhanen en krekels. In een themanummer over Roodborn is een verslag opgenomen van een onderzoek aan de sprinkhanen en krekels van de Piepert.

De **Vlinderstudiegroep** kwam in 2019 tien keer bij elkaar, waarbij er gemiddeld zeven personen aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomsten werden lezingen gegeven door Paul Vossen over vlinders in Iran en over mogelijk nieuwe wespvlinders in Nederland en hoe die te vinden. De leden van de Vlinderstudiegroep zijn ook actief met het monitoren van verschillende gebieden, zo werd het gebied rondom de Nekummertmolen tussen Maastricht en Kanne (B) meerdere malen op dagvlinders bekeken. Het verzoek hiertoe was eerder via het Genootschap binnengekomen maar het project is door haperende medewerking van de plaatselijke boer voortijdig gestopt. Enkele leden publiceerden artikelen in Entomologische Berichten.

Ook het derde jaar van de **Wantsenstudiegroep Limburg (WSL)** was een succesvol jaar. Er zijn tien excursies gehouden met 10-15 deelnemers per excursie. De excursie naar het Vliegveld de Peel was de meest succesvolle met 101 gevalideerde soorten. Over heel 2019 zijn in totaal 430 soorten wantsen waargenomen van de circa 520 recent uit Limburg bekende soorten. Ook zijn enkele soorten als 'nieuw voor Nederland' in Limburg waargenomen, zoals Knoopkruidkromneus (*Oncotylus viridiflavus*), Geelpoot-dartelwants (*Peritrechus gracilicornis*), Kogelwants (*Coptosoma scutellatum*) en Kleefkruidschildwants (*Dyoderes umbraculatus*). Over de laatste twee soorten zijn artikelen in het Natuurhistorisch Maandblad verschenen. De wantsendeskundigen Berend Aukema en Dik Hermes waren bij alle excursies aanwezig, zodat de kennis weer flink is toegenomen. In totaal zijn in Limburg in 2019 bijna 19.000 waarnemingen gedaan, een dikke 3.000 meer dan in 2018. Landelijk gezien



kwam ook dit jaar weer circa 25% van de wantsenwaarnemingen uit Limburg.

De **Mollusken Studiegroep Limburg** heeft in 2019 twaalf werkavonden gehouden. Ook dit jaar kregen de erwtenmoseltjes weer extra aandacht. De soorten van deze ‘moeilijke’ groep verschillen onderling weinig, waardoor het determineren niet eenvoudig is. Maar langzaam is er grip op ontstaan en daarom worden oude vindplaatsen van bijzondere soorten door de studiegroep bezocht.

Ook zijn er negen excursies geweest, verdeeld over heel Limburg, en zijn er nog een aantal bijzondere excursies buiten het programma om uitgevoerd, onder andere naar Groningen om een soort hoornschaal te vinden die bij de werkgroep onbekend was. De soort is gevonden, zodat de studiegroep weer wat kennis rijker is. Het gemiddeld aantal deelnemers was vier, een enkele keer was er een gast aanwezig. Ook is er een speciaal project uitgevoerd; er is onderzoek gedaan naar de Zegge-korfslak en de Nauwe korfslak in vier Natura 2000-gebieden. Hoewel het onderzoek nog niet geheel is afgerond, zijn de resultaten niet hoopgevend. Beide soorten zijn zeer kritisch wat hun habitat betreft en twee droge zomers achter elkaar hebben de populaties sterk gedecimeerd.

In 2019 is de **Studiegroep Ephemeroptera, Plecoptera en Trichoptera (EPT)** 15 keer in het veld geweest om diverse beken en plassen te bestuderen op de aanwezigheid van macrofauna en meer in het bijzonder haften, steenvliegen en schietmotten, en hun larven en imago's.

De studiegroep heeft een appgroep met daarin 14 actieve deelnemers en vier (landelijke) specialisten waarvan een wisselend aantal deelnam aan de excursies. Meestal namen vier tot vijf personen aan de excursies deel, soms slechts twee of drie. Er werden vier excursies gepland gezamenlijk met geïnteresseerden uit Belgisch Limburg, gericht op grenswateren als de beken bij Stramproy, de Geul, Jeker, Gulp, Cottesserbeek en Selzerbeek. Daarvan vielen twee excursies uit wegens slechte weersomstandigheden of de constatering dat de beoogde locaties niet geschoond waren, waardoor geen representatief beeld verkregen zou kunnen worden van de macrofauna. De twee velddagen die toegankelijk waren voor EPT leden en belangstellenden van

LIKONA werden van beide zijden door drie of vier personen bezocht.

Een bijzondere bijeenkomst was de avond aan de Roer bij Vlodrop op 4 juli 2020 waarop gezocht werd naar de Gele drie-staart (*Potamanthus luteus*). Deze avond werd georganiseerd samen met een radiojournalist van Vroege Vogels en EIS-specialist Daan Drukker. Die avond werden negen soorten eendagsvliegen gevangen, waarvan zeven soorten als (sub)imago en twee als larf. Naast de veldexcursies waren er in 2019 ook bijeenkomsten met een lezing: op 21 februari 2019 in het Groenhuis en op 7 oktober voor de Kring Heerlen in Kerkrade. Daar werd avondvullend gesproken over EPT, met tien respectievelijk 18 deelnemers.

De **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK)** organiseerde vijf grote activiteiten, waaronder een bezoek

aan de Gemeentegrot en de Sibbergroeve, een cursus voor Maastricht Underground, een cursus vleermuizen determineren en een excursie naar de Roothergroeve voor nieuwe SOK-leden. Op de Valkenburgse kerstmarkt in de Gemeentegrot werd een info-stand bemand. Ook verschenen er veel publicaties; SOK-Info verscheen maar liefst zes keer, SOK-mededelingen werd drie keer uitgebracht. Ook het aantal SOK-avonden nam toe tot zes keer per jaar. De avonden waren goed bezocht met gemiddeld 45 bezoekers met een uitschieter tot 70 aanwezigen.

In 2019 heeft de **Mossenstudiegroep** samen met de Mossenwerkgroep van de KNNV te Eindhoven in zeven dagexcursies de inventarisatie van het Beesels Broek helemaal, en die van het Meerlebroek (eveneens in Beesel) grotendeels afgerond. Verder werd op verzoek van een leerlinge van de HAS-hogeschool te Venlo de mosflora van enkele houtwallen van Het Marissen te Echt onderzocht. Het aantal deelnemers per excursie bedroeg negen personen.

Kring Heerlen is een lokale Kring van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. De leden komen voornamelijk uit Parkstad Limburg. De leden van Kring Heerlen ontmoeten elkaar op de tweede maandag van januari, februari, maart, september, oktober, november in de zaal van Café Wilhelmina aan de Akerstraat te Kerkrade. Steevast worden daarbij aan het begin van de avond nieuwtjes over de natuur met elkaar uitgewisseld. Daarna is er een presentatie door een spreker die zowel uit de gelederen van het Natuurhistorisch Genootschap of van elders afkomstig kan zijn. De gezelligheid in de pauze toont dat de kring een hechte groep is die elkaar ook bij andere gelegenheden, zoals bij de diverse studiegroepen van het Genootschap, treft of gezamenlijk in kleiner verband excursies onderneemt. Het bestuur bestond eind 2019 uit Katrien de Vos, Pierre Grooten, Jan Linden en Olaf Op den Kamp. Op 9 maart 2019 werd de kring hard getroffen door het onverwachte overlijden van John Adams, voorzitter van Kring Heerlen. Veel leden waren dan ook bij zijn uitvaart aanwezig. Tijdens het jaar 2019 waren er diverse interessante lezingen, zoals over spinnen door Lex Vlieds, over de Oost- en Westmaas door Wiel Schins, over de Geul en de Geleenbeek door Olaf Op den Kamp, over

waterroofkevers door Ton Lenders, over steenvliegen, kokerjuffers en eendagsvliegen door Harry Tolkamp en over muizen, spitsmuizen en ratten door René Janssen. In de zomermaanden organiseerde Olaf Op den Kamp twee avondwandelingen, te weten langs de Worm en op natuurbegraafplaats Egelshof. Ook leidde Pierre Grooten een excursie naar het akkerreservaat op de Kruisberg en Walther van der Coelen door de ENCI-groeve. Bij de lezingen waren 35-50 leden aanwezig, bij de avondwandelingen waren dit er gemiddeld 35.

In 2019 organiseerde de **Kring Maastricht** iedere eerste donderdag van de maand een activiteit. Er waren negen lezingen in het Natuurhistorisch Museum in Maastricht. Vooral de lezing over zoogdieren in de stad was goed bezocht. Gemiddeld kwamen 30 mensen naar een lezing luisteren. Bij de drie excursies, in de omgeving van Maastricht, waren er gemiddeld 21 deelnemers.

Kring Roermond organiseerde in 2019 zes lezingen. Deze waren doorgaans goed bezocht met gemiddeld 30 bezoekers. Er waren interessante lezingen bij zoals over Wolven in Limburg, over de invloed van de klimaatverandering op de vogelstand, over flora en herpetofauna van het Leudal, over de flora van de Beegderheide, over de Doort, over het Donker pimpernelblauwtje en over vogels in Nederweert.

Kring Venlo organiseerde vier lezingen in Grand-café De Maagdendries te Venlo. Door de betere bereikbaarheid van de locatie nam het aantal bezoekers toe. Het varieerde van zes tot 30 bezoekers. Ook waren er zes algemene excursies, waaraan gemiddeld tien personen deelnamen. Naast deze algemene kringactiviteiten verzorgde de Faunastudiegroep negen excursies, soms naar verder weg gelegen gebieden, waaraan gemiddeld zes personen deelnamen. De Plantenstudiegroep Venlo, die in het seizoen ook naar paddenstoelen kijkt, verzorgde negen excursies waaraan gemiddeld vijf personen deelnamen. Jammer is dat het aantal actieve leden niet uitbreidt.

Kring Venray heeft, na jarenlang vergeefs zoeken naar actieve vrijwilligers die het lezingen- en excursieprogramma vorm willen geven, besloten haar activiteiten te staken.

Werkgroep de Driestruik, de Zoogdieren-, Vogel-, Vissen-, Libellen- en Fotostudiegroep ontplooiden in 2019 helaas geen activiteiten.

Kring of Studiegroep	2019		2018		2017	
	Act	De	Act	De	Act	De
Herpetologische studiegroep			5-3	12-20	7	8
Plantenstudiegroep	60	8	45	12	50	15
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeves	6-5	45-25	8	40	4	50
Vlinderstudiegroep	10	7	10	10	10	10
Zoogdierenwerkgroep	0	0	0	0	2	13
Paddenstoelenstudiegroep	18-24	13-20	12	14	26	15
Sprinkhanenstudiegroep	3	6	4	5	4	16
Mossenstudiegroep	7	9	5	10	6	8
Molluskenstudiegroep	21	4	21	5	21	4
Plantenstudiegroep Weert	2	5	14	8	13	10
Wantsenstudiegroep	15	10	10	15	8	13
Werkgroep EPT	15	6	4	10	-	-
Kring Maastricht	9-3	30-21	3-9	8-24	12	9-13
Kring Heerlen	7-4	50-35	7-5	15-30	11	15-25
Kring Venlo	4-24	15-7	3-7	18-9	20	10-20
Kring Roermond	6	30	6	40	6	30
Kring Roermond	6	40	6	30	7	35

Bij twee getallen duiden deze op respectievelijk lezingen en excursies. Aantal activiteiten (Act) respectievelijk aantal of gemiddeld aantal deelnemers (De).

Huisvesting en personeel

Het Natuurhistorisch Genootschap is samen met IVN-Limburg en de Natuur- en Milieufederatie Limburg gevestigd in Office Hotel Nero aan de Kapellerpoort 1 te Roermond. Het Genootschap is een kleine organisatie; een dergelijke huisvesting met een goed gefaciliteerd kantoor, inclusief ruime vergaderzaal, kan alleen worden opgebracht via een gezamenlijke huisvesting. Voordeel voor andere organisaties is dat zij veel kennis en informatie over flora en fauna binnen handbereik hebben. In het GroenHuis-overleg vond uitwisseling en informatieoverdracht tussen de voornoemde organisaties plaats. Overigens drukken de kosten van de vergaderzaal zwaar op de begroting van het Genootschap.

De activiteiten van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg in de vorm zoals we die al jaren kennen zijn alleen mogelijk dankzij de enorme betrokkenheid en motivatie van vele vrijwilligers. Dit is met name van belang bij groots opgezette activiteiten als de Genootschapsdag waarbij ruimtes moeten worden ingericht, catering verzorgd en naderhand alles weer moet worden opgeruimd. Datzelfde geldt voor het Genootschapsweekend zoals dit jaar in Afferden en de Euregionale Botanische Bijeenkomst in Kanne. Steeds werd het kantoorpersoneel hierbij ondersteund door vrijwilligers. Dankzij hen werden deze dagen tot succesvolle evenementen. Voor structurele activiteiten als de ledenadministratie en het publicatiebureau kon ook in 2019 weer wekelijks op vrijwilligers worden gerekend.

De professionele bezetting van het kantoor bestond gedurende 2019 uit:

- Olaf Op den Kamp (bureau manager, 32 uur per week);
 - Jeanne Cuypers (assistent-bureau manager, 20 uur per week).
- De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt:

Omschrijving	2019	2018	2017	2016	2015
Kantoor, organisatie, bestuur, Kringen & Studiegroepen	54	62	48	71	67
GroenHuis	3	6,5	4	9	5,5
Redactie Natuurhistorisch Maandblad	14	19	15	15	18,5
Projecten en overig	20	4	0	0	1
Stichting Natuurpublicaties Limburg	9	8,5	33	7	7
Stichting NatuurBank Limburg	0	0	0	0	1

Maandblad en publicaties

In 2019 verscheen de 108^e jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad. Deze jaargang telde twaalf nummers, waarvan er vijf als themanummer uitkwamen: twee over 40 jaar Herpetologische Studiegroep en drie over het Waterwingebied Roodborn bij Eys.

In totaal telde de jaargang ruim 380 pagina's. Verder verschenen er in deze jaargang veel interessante artikelen over de beekbegeleidende flora en speciaal over het Klein heksenkruid langs de Rode Beek op de Meinweg, over sprinkhanen van de Mariapleel, over diverse bijzondere boktorren in de provincie, over



de opkomst van exotische rivierkreeften, over de libellen en dagvlinders van de Waterbloem, over de lieveheersbeestjes van de Beegderheide, over de eerste broedgevallen van Kraanvogels in Limburg, over bijzondere fossielen uit de ENCI-groeve en over het belang van Huys ter Horst als winterverblijf voor vleermuizen.

Voor leden zijn alle maandbladen digitaal beschikbaar via de website van het NHGL. Niet-leden kunnen alle maandbladen ouder dan twee jaar digitaal raadplegen.

De redactie van het Natuurhistorisch Maandblad bestond anno 2019 uit negen personen die op vrijwillige basis het redactiewerk uitvoeren. In 2019 werd Raymond Pahlplatz als nieuw redactielid verwelkomt. Ook de controle van de Engelse samenvattingen werd wederom door Jan Klerkx als vrijwilliger uitgevoerd.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt haar eigen tijdschrift SOK-mededelingen uit. In 2019 verschenen drie delen (70-72). In deel 70 verhalen Johan de Jong en Jacquo Silvertant over relictten van middeleeuwse mergelbouwsteenontginning



vanuit de Plenkertstraat in Valkenburg. Rob Visser beschrijft de kunstenaar die het opvallende kunstwerk 'De Hand' in de Zonneberg heeft gemaakt. Kevin Amendt en Peter Jennekens beschrijven de ontginningsrichting en de doorbraken in het Noordelijk gangenstelsel. In deel 71 beschrijft John Knubben 'Het kapittel van Sint-Servaas, de schepenbank en mergel'. In deel 72 schrijft Johan de Jong over de Bemelerboschgroeve en Hans Ogg over de instorting van de Muizenberg. SOK-mededelingen wordt aan 194 leden van de studiegroep gezonden en daarnaast ook aan 79 abonnees. Alle oudere SOK-mededelingen, evenals alle uitgaven van SOK-info en andere uitgaven als de Steunpilaar, zijn ook digitaal beschikbaar, zowel op een DVD als via de website.

Versillende studiegroepen, zoals de Paddenstoelenstudiegroep, en de KringVenlo geven ook een (digitaal) periodiek of mededelingenblad (voor leden) uit. In wisselende oplage en verschijningsfrequentie zijn dat convocaties, waarnemingenverslagen of notulen van bijeenkomsten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van

websites, digitale nieuwsbrieven en mailgroepen, maar er zijn ook meer traditionele papieren nieuwsbrieven.

Bij de Stichting Natuurpublicaties Limburg verscheen het boek 'De Geleenbeek. Beleef de natuur in verandering'. Dit boek, geschreven onder redactie van Pierre Grooten, Stef Keulen, Reinier Akkermans en Olaf Op den Kamp, beschrijft de natuurgebieden langs de Geleenbeek. De 25 auteurs gaan in dit boek in op de daarin voorkomende flora en fauna en andere bijzonderheden.



AUTEURS BOEK DE GELEENBEEK (FOTO: PIETRO CUYPERS)

Promotie en publiciteit

De jaarlijks terugkerende Genootschapsdag werd op zaterdag 9 maart 2019 gehouden. Traditiegetrouw werd deze in het Bisschoppelijk College Broekhin te Roermond georganiseerd.

De dag werd bezocht door circa 200 geïnteresseerden, veelal leden, maar ook terreinbeheerders en vertegenwoordigers van diverse zusterorganisaties. Zoals gebruikelijk passeerde een groot aantal korte en langere lezingen over flora en fauna de revue. Zo waren er presentaties over de opmars van de Ringslang en de Wasbeer, over de Eikelmuis, over de toestand van de wilde bijen, over de broedvogels van Nederweert en over het veranderend landschap langs de Geleenbeek. Korte flitspresentaties gingen in op de Kleine tanglibel in het Wormdal, de Gele wespenboktor, de Samengedrukte erwtenmossel, het Lindenspitskopje en het Zilveren boomkussen. Ook waren er oproepen om uit te kijken naar de Bruine eikenpage, de Sleedoornpage en lieveheersbeestjes.

Beleidsbeïnvloeding

Het Natuurhistorisch Genootschap wordt regelmatig door zijn leden en achterban op de hoogte gesteld van projecten of situaties waarbij natuurwaarden in het gedrang raken of zijn. Als er wettelijke, veelal planologische, procedures nodig worden geacht worden indieners van zienswijzen steeds op weg geholpen via contacten met de Natuur- en Milieufederatie. In 2019 heeft dit niet tot procedures geleid.

Leden van het Natuurhistorisch Genootschap nemen deel aan diverse overlegorganen en -gremia; onder andere:

Overlegorgaan	Deelname
Beheercommissie Stichting het Limburgs Landschap	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting GroenHuis Roermond	Frank Oelmeijer
Mergelland Corporatie	Stef Keulen
Bestuur CNME Maastricht	Toon van Baal
Korenwolf commissie	Pierre Grooten
OBN Heuvelland	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting RAVON	Rob Geraeds
Algemeen en Dagelijks Bestuur Faunabeheereenheid Limburg (mede namens de NMF Limburg en de Dierenbescherming)	Harry Tolkamp
Overleg Groene Organisaties Maastricht	Harry Tolkamp
Roermonds Natuur- en Milieuoverleg	Noud de Ponti
Natuurrijk Limburg	Ton Lenders

Ten behoeve van wetenschappelijke studies, het schrijven van artikelen of beleidsbeïnvloeding kunnen leden een beroep doen op het waarnemingenarchief van het Genootschap zoals dat via de NatuurBank Limburg en Waarneming.nl in de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) opgeslagen is. Deze informatie kan benut worden in planologische procedures, om positieve invloed op beheer van natuurterreinen uit te oefenen of om artikelen van betrouwbare waarnemingen te voorzien.

Voortgang projecten

Project	Voortgang in 2019
Flora van Zuid-Limburg	Het project werd verder uitgewerkt in een projectplan. Dit werd in 2019 met het bestuur besproken.
Atlas van Mollusken in Limburg	Een voorlopige verspreidingsatlas werd gepresenteerd in 2013; hieruit bleek dat het waarnemingenbestand op orde was. Uniformering en uitbreiding van teksten is nog een belangrijke opgave om tot een afgerond manuscript te komen.
Nachtvlinder Monitoring Limburg	In 2019 werd het project voortgezet waarbij nog steeds de nadruk ligt op het genereren van waarnemingen en betrekken van meer waarnemers.
Natuur langs de Geleenbeek	In 2019 werden de teksten voor het boek door de redactie en de eindredacteur verder bewerkt en werd door de fotoredactie een selectie gemaakt van de beschikbare foto's. In het najaar van 2019 volgde de opmaak en op 14 december werd het boek feestelijk gepresenteerd.
Natuurlijk Maastricht	In 2019 werd verder gewerkt aan het boek Natuurlijk Maastricht. De redactie bestaat uit leden van het Natuurhistorisch Genootschap en IVN Maastricht en medewerkers van Universiteit Maastricht. In 2019 werden de teksten geschreven door de auteurs. Deze werden in november en december door de redactie bekeken.



ECOTOP DE PELEN (FOTO: OLAF OP DEN KAMP)

Project	Voortgang in 2019
Natuuronderzoek in de Nationale Parken	In 2019 werd net als in de voorafgaande jaren in de drie Limburgse Nationale Parken onder coördinatorschap van Ton Lenders door leden van het Natuurhistorisch Genootschap, maar ook van andere groene organisaties, natuuronderzoek uitgevoerd. Bij dit onderzoek liepen meer dan 50 projecten die met een vrijwilligersvergoeding vanuit de Nationale Parken (NP) gefaciliteerd konden worden. In totaal werden meer dan 6000 vrijwilligersuren geïnvesteerd in een diversiteit van studies variërend van monitoringsprojecten (vooral in het teken van het uitgevoerde beheer) en inventarisaties van onbekende soortgroepen tot diepgaand onderzoek aan de ecologie van bepaalde soorten. In NP De Groote Peel werd in navolging van NP De Meinweg de eerste Pelen Ecotop georganiseerd. In de Meinweg werd dit symposium voor de twaalfde keer gehouden. In alle Nationale Parken werden nieuwe onderzoeken opgezet waarbij nieuwe (vooral streekgebonden) personen werden betrokken. Bij het onderzoek in NP De Meinweg hielpen bovendien zes stagiaires mee, afkomstig van diverse MBO- en HBO-opleidingen.

Financiën

De totale exploitatiekosten over 2019 bedroegen € 172.015,-. Het boekjaar werd afgesloten met een negatief saldo van € 6.004,-, veroorzaakt door zowel incidentele als structureel hogere kosten. Hieronder staan enkele blikvangers.

Uitgaven

In het oog springen de drukkosten. Door de uitgave van 5 themanummers (2 meer dan begroot) en door het drukken van een extra uitgave van de SOK-mededelingen, was er een forse overschrijding van de begroting. Door een externe bijdrage aan de themanummers over Roodborn kon een deel van de overschrijding worden gedekt, maar een substantieel deel ook niet. Door het extra drukwerk waren ook de verzendkosten hoger dan begroot. Het tekort op drukkosten en verzendkosten was circa € 6.500,-.

Ook de kosten van de Studiegroepen en Kringen waren hoger dan begroot (circa € 1.200,-), vooral als gevolg van hogere portokosten.

Voor onze bureaumedewerkers (1,3 fte) volgen wij de cao Sociaal Werk. Eind 2019 werden nieuwe cao-afspraken gemaakt met aanzienlijke loonstijgingen in 2019 en in 2020. Dit was niet voorzien in de begroting. Het tekort op de salariskosten was circa € 4.500,-.

Inkomsten

De inkomsten verliepen grotendeels overeenkomstig de begroting 2019. Het grootste deel van de inkomsten bestond in 2019 uit de ontvangen exploitatiesubsidie van de Provincie Limburg (à € 100.810,-) en opbrengsten van contributies, giften en SOK-mededelingen (à circa € 55.000,-). Daarnaast is een incidentele bijdrage ontvangen van de Stichting Natuurbank Limburg à € 6.000,- voor incidentele dekking van huisvestingskosten.

Meer informatie is opgenomen in de jaarrekening 2019.

Het Dagelijks Bestuur



NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP in LIMBURG

Colofon

DAGELIJKS BESTUUR

Frank Oelmeijer (voorzitter), Rob Geraeds (vice-voorzitter), Alfred Paarlberg (penningmeester) & Ben Matheij.

ALGEMEEN BESTUUR

Wilfred Alblas, Toon van Baal, Marian Baars, Jan-Joost Bakhuizen, Susanne Hanssen, Wouter Jansen, Stef Keulen, Math de Ponti, Pieter Puts, Aidan Williams & Linda Wortel.

KANTOOR

Olaf Op den Kamp, Jeanne Cuypers & Martine Lemmens.

ADRES

Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond,
tel. 0475-386470 (kantoor@nhgl.nl).
www.nhgl.nl.

LIDMAATSCHAP

€ 35,00 per jaar. Leden t/m 23 jaar € 17,50; bedrijven, verenigingen, instellingen e.d. € 105,00.
Okjen Weinreich (leden@nhgl.nl).
IBAN: NL73RABO0159023742, BIC: RABONL2U.

BESTELLINGEN/PUBLICATIEBUREAU

Publicaties zijn te bestellen bij het publicatiebureau, Marja Lenders (publicaties@nhgl.nl).
Losse nummers € 4,-; leden € 3,50 (incl. porto), themanummers € 7,-.
IBAN: NL31INGB0000429851, BIC: INGBNL2A.

KRINGEN

KRING HEERLEN

Olaf Op den Kamp (kringheerlen@nhgl.nl).

KRING MAASTRICHT

Bert Op den Camp (kringmaastricht@nhgl.nl).

KRING ROERMOND

Math de Ponti (kringroermond@nhgl.nl).

KRING VENLO

Peter Eenshuistra (kringvenlo@nhgl.nl).

KRING VENRAY

Patrick Palmen (kringvenray@nhgl.nl).

STUDIEGROEPEN

FOTOSTUDIEGROEP

Bert Morelissen (fotostudiegroep@nhgl.nl).

HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

Pieter Puts (herpetostudiegroep@nhgl.nl).

LIBELLENSTUDIEGROEP

Jan Hermans (libellenstudiegroep@nhgl.nl).

MOLLUSKEN STUDIEGROEP LIMBURG

Stef Keulen (molluskenstudiegroep@nhgl.nl).

MOSSENSTUDIEGROEP

Paul Spreuwenberg (mossenstudiegroep@nhgl.nl).

PADDENSTOLENSTUDIEGROEP

Henk Henczyk (paddenstoelenstudiegroep@nhgl.nl).

PLANTENSTUDIEGROEP

Olaf Op den Kamp (plantenstudiegroep@nhgl.nl).

PLANTENWERKGROEP WEERT

Jacques Verspagen
(plantenwerkgroepweert@nhgl.nl).

SPRINKHANENSTUDIEGROEP

Harry van Buggenum
(sprinkhanenstudiegroep@nhgl.nl).

STUDIEGROEP EPHEMEROPTERA, PLECOPTERA EN TRICHOPTERA

Harry Tolcamp (ept@nhgl.nl).

STUDIEGROEP ONDERAARDSE KALKSTEENGROEVEN

Rob Visser (secretariaat@sok.nl).

VISSENWERKGROEP

Victor van Schaik (vissenstudiegroep@nhgl.nl).

VLINDERSTUDIEGROEP

Mark de Mooij (vlinderstudiegroep@nhgl.nl).

VOGELSTUDIEGROEP

Nicky Hulbosch (vogelstudiegroep@nhgl.nl).

WANTSENSTUDIEGROEP LIMBURG

Martine Lemmens (wantsen@nhgl.nl).

WERKGROEP DRIESTRUIK

Wouter Jansen (werkgroepdriestruik@nhgl.nl).

ZOOGDIERENSTUDIEGROEP

Aegidia van Grinsven
(zoogdierenstudiegroep@nhgl.nl).

STICHTINGEN

STICHTING NATUURPUBLICATIES LIMBURG

Uitgever van publicaties, boeken en rapporten (snl@nhgl.nl).

STICHTING DE LIERELEI

Projectbureau voor onderzoek van natuur en landschap in Limburg (lierelei@nhgl.nl).

STICHTING IR. D.C. VAN SCHAÏK

Stichting voor het beheer van onderaardse kalksteengroeven in Limburg. Postbus 2235, 6201 HA Maastricht (vanschaikestichting@nhgl.nl).

STICHTING NATUURBANK LIMBURG

Stichting voor het beheer van waarnemingen van het NHGL (natuurbank@nhgl.nl).

NATUURHISTORISCH M A A N D B L A D

REDACTIE Olaf Op den Kamp (hoofdredacteur), Philip Bossenbroek, Henk Heijligers, Jan Hermans, Ton Lenders, Gerard Majoor (eindredactie), Guido Verschoor, Raymond Pahlplatz & Marc Poeth (redactie-assistent) (redactie@nhgl.nl).

RICHTLIJNEN VOOR KOPIJ-INZENDING

Diegenen die kopij willen inzenden, dienen zich te houden aan de richtlijnen voor kopij-inzending. Deze kunnen worden aangevraagd bij de redactie of zijn te bekijken op www.nhgl.nl.

LAY-OUT & OPMAAK Van de Manakker, Grafische communicatie, Maastricht (mvandemanakker@xs4.all.nl).

EDITING SUMMARIES Jan Klerkx, Maastricht.

DRUK Grafagroep Zuid, Swalmen.



Copyright. Auteursrecht voorbehouden. Overname slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN 0028-1107

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

